

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörszékben.

Rovás.

Szülők, szállásadók, iparosmesterek figyelmébe.

Előttünk fekszenek a helybeli iskolák: a főgimnázium, reáliskola, kereskedelmi iskola, polg. leányiskola és iparstanonciskola ezidei értesítői. Ezekben olvassuk azokat a komolyan feddő és panaszos hangokat, miket az egész társadalomra nézve annyira fontosaknak tartunk, hogy az értesítő-ismeretese keretén kívül most e külön cikkben szándékunk róluk beszélni.

Cikkünknek a „Rovás“ címet adtuk. Mert azokban a panaszos hangokban csakugyan rovás foglaltatik a szülők, szállásadók és iparosmesterek ellen, akiknek egyik s talán a nagyobb része az iskoláknak az ifjúság jóirányu s eredményes tanítása s nevelése érdekében végzett fáradságos munkáját nemhogy megkönnyitné, de egyenesen megnehezíti. Nem a haragvónak, békétlenkedőnek rovása ez, hanem a lelkiismeretes, önmagát föláldozó munkásé, akinek nagyon fáj, hogy öndoaadó, becsületes fáradozásának nincs és nem lehet meg a várt eredménye csak azért, mert azok, akitől jogosan elvárhatná s akiknek ez egyenesen kötelessége volna, nemes munkájától a várt segítséget megtagadják.

Évtizedes szomorú tapasztalat az ugyanis, hogy a magyar tanuló-ifjúság a tanítók fokozott figyelme s munkája dacára is tanulmányaiban és erkölcsiében egyre hanyatlak. Nem hajtja azt a virágot s nem hozza azt a gyümölcsöt, amelyet

tőle jogosan elvárhatnánk. A kertész: az iskola folytonosan mellette áll. Kapál, fölszántja az ugarföldet, nemes magot vet el, nyeseget, oltogat, öntözget. Ha az eredmény mégis csak közepeszerű, sőt satnya, ennek oka mindenesetre nem benne van. Másutt kell azt keresni!

S a tanárok és tanítók évek sora óta kutatnak a bajok valódi gyökere után. Mérlegré tették a társadalmi hanyatlást, a kornak indifferenzizmusát, erkölcsi léhaságát. Felmagyarázatot kaptak. Kerestek tovább. S ekkor eljutottak a legmélyebb gyökérig; a családhoz s annak helyeteseihez, a szállásadókhoz és iparosmesterekhez. Itt, itt van a tulajdonképeni baj, az erős veszedelem, melyet el kell hárítani minél hamarabb, ha azt nem akarjuk, hogy szemünk fénye, a magyar ifjúság testileg lelkileg tönkremenjen.

Ez az oka, hogy most végre az egyes intézetek vezetői szóba öntik a gondolatot, hogy komolyan figyelmeztessék a magyar szülőket s azok helyetteseit legszebb s legszentebb kötelességeikre.

Mit is mond csak a főgimnázium értesítője: Miután rámutatott a derék munkára, melylyet az intézet a tanulók szívében a hit s többi erények fiatal hajtásait ápolni, erősíteni, fejleszteni iparkodott; így folytatja:

Hogy mennyire értünk célt, annak megítélésében legyen szabad egy ujabbkori, kiváló német pedagógiai írónak, dr. Virgil Grimmichnek szavait idézni: „Korántsem szabad hinni, hogy a vallás-erkölcsös jellem kialakításában az iskola egymaga mindent megtehet; a család,

az élelemadó, a közvetlen erkölcsi környezet, a művészet, irodalom és sajtó mind munkatársak, melyeknek jelentőségét nem szabad kicsinyelni. Míg a nevelés ezen nagyfontosságú munkatársai ellenétes vagy csak közömbös irányt követnek, kétségtelen, hogy az iskolától teljesen megvugtató eredményt nem várhatunk. A vallásos nevelés sikertelensége sokszoros összefüggésben áll családokkal, hol naiv előkelőségből vagy szolgai emberfelelemadók a vallásos nevelést elhanyagolják, szellemi táplálékot, oktatást és szórakozást hitetlen irodalomról merítenek, mivel ezt finomabbnak és előkelőbbnek tartják, mint a mi katolikus. Ha a szülők vagy helyetteseik, az élelemadók nem találják időt rá, hogy a rájuk bízottak szellemi és erkölcsi fejlődésére és vallásos életre gondjuk legyen, ha olyan magatartást tanúsítanak, mely a tanulók vallásos meggyőződésével kiváló ellenében áll, ha közömbösek az iránt, hogy miként választja meg a tanulótársait, hogy társadalmi vagy barátkozási hajlamait kielégítse, ha az ifjúságot körültekintés nélkül a maga dolgaira s foglalatosságaira hagyja és olvasmányaira semmiféle befolyást sem gyakorol, ha önként a rájuk bízottakra a legkényesebb fejlődési években az élvezetvágy, kényelemszeretet és legszemmeláthatóbb és legcsábítóbb példáját adják és csak azt az egy szorgosságot ismerik, hogy a fiatalember az év végén elégséges bizonyítványt vigyen haza, akkor kétségkívül nem szabad csodálkozni, hogy a jellemek mindig ritkábbak lesznek, kiváltképpen pedig vallásos meggyőződés és erőtlet társadalmunk művelt köreiben az indifferenzizmus és társadalmi szénszékedés homokszivárgásának oázai lettek.“

A főreáliskola a fegyelmesség tekintetében nincs melegegdeve a szülővel s azok helyetteseivel. Az értesítő erre vonatkozólag ezeket mondja:

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Ti jók, becsületesek vagytok!

(Vége.)

A konyhába aztán betelepdedtek.
— Július lelkem! — szólalt meg a gazda hosszas hallgatás után. — Jó szívvel vagy-e hozzám? Vártál-e haza? Kaphatok még egy kis helyet az oldalad mellett!

— Micsoda beszéd ez már? Hites uram kigyelmed, egymás mellett a helyünk! Hiszen nem bűnös kelmed, csak szerencsétlen!

— Az Ur Isten áldjon meg a jószágodért. Sokat szenvedtem, sokat türtem, jól esik ez a szíves beszéd. Nem volt nap, hogy rád, meg a fiamra ne gondoltam volna. Igaz is . . . hol van az én Imre fiam . . . csak tán.

— Ne féljen gazdám, nem halt meg. Szép, derék szál legény lett belőle, de most beteg . . . már négy napja, hogy magán kívül van. Jöjjön, nézze meg.

Bementek a másik szobába. A fiu ott fektült az ágyon bekötött fejfel. Laza volt és félrebeszél.

— Nem igaz! . . . Az én apám becsületes ember volt . . . ne rágalmazd . . . meghalt . . . ágyon ülték, ha rágalmazod . . .

Köti Balázs csak oda fordult egy sarokba és zokogott, sirt keservesen. Az asszony hideg vizes ruhát rakott a fia fejére. Nemsokára a láz szünni kezdett és a beteg csendesen pihegett.

Lélekzetét visszafojtva nézte az apa fiát. Milyen derék gyerek, szakasztott olyan mint ő volt legény korában. Egyszerre csak odafordult az asszonyához:

— Te, kérdezett rólam a fiam?

— Kérdezte.

— És mit mondtál neki?

— Azt mondtam, hogy kelmed . . . meghalt. És ő ebben a hitben nőtt fel. A becsületes szomszédok és a többiek a faluban kíméletből elhallgatták a kelmed történetét. Meg 15 év nagy idő . . . el is feledték már azóta . . .

— De mi baja most a fiamnak? Miért van a feje bekötve? Nagy beteg? Szólj, hiszen ha

azért kiöltözt, reméltem volna eddig, hogy mégis halva találjam meg . . .

— Menjünk vissza a másik szobába. A zajos beszéd nem tesz neki jót.

Átmentek.

Az ember pedig tovább faggatta az asszonyt.

— Hát ugy esett a dolog, hogy a mult héten lakodalomban volt a fiu hivatalos. A Varga Lajos leánya ment férjhez. Imre a Jakab Mihály lányának tette a szépet és ezért a Köteles fiu, ki szintén jó szívvel van a lányhoz, belekötött Imrébe. Szó-szót követelt, míg egyszer a Köteles fiu azt találta mondani Imrének:

— Ez a leány nem olyan gyilkos fiának való! Lett aztán erre felfordulás. Imre neki ment a gazembernek és lehorlta mindennek. De az sem hagyta magát és a nagy szóváltásban olyat ütött rá . . . hogy most itt fekszik nagy betegen.

Köti Balázs csak bántult szó nélkül. Mintha ő kapta volna azt az üstét, melyiket a fia. Az arca tüzetben égett, agya mélyen elmerengett a gondolatokban.

— Hát mégis csak nyomorult ember vagyok!

Papp Károly

selyem-műfestő és vegyészeti ruhatisztító

Székesfehérvárott
Városház-tér, 5. szám alatt.
(Bejárati a Megyeház-utcaról.)

Mindennemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelengyék, függönyök, végáruk, valamint ágynemű-toll tisztítását elvállalom. — Gyász esetekben a legrövidebb idő alatti kiszolgálást ígérek. 2721 156-44

Mai lapunk 4 oldal.

A fegyelmi állapot az egész iskolai éven át megnyugtató volt, noha most sem lehet tagadni, hogy a házi nevelés hiányos voltát több ízben tapasztaltuk. A szülők és kosztadók nem tudják okosan kihasználni az egyfolytában való tanításnak azt a nagy előnyét, hogy a fiúk a legtöbb délutánonként szabadok. Oda kell törekedni, hogy középiskolába járó gyermekeink a délután félhárom órától 6-ig terjedő időt használják fel teendőik elvégzésére és a szórakozás, avagy sétálás ezután történjék. Most több családot tudunk, a hol ez megfordítva van: a tanulók egész délutánon keresztül játszanak, s este kifáradt testtel fognak iskolai dolgait végzéséhez. Ez nem jól van így! Ennek meg kell változnia, mert ily laza foglalkozási rend szerint az egyfolytában való tanítás előnye nem érvényesülhet!

Ehhez mi csak azt tesszük hozzá, szülők és kosztadók, akik a fentemlített dologban gondatlanok, hogy lehetnének lelkiismeretes figyelemmel a rájuk bízottak erkölcsi fejlődésére? . . .

A kereskedelmi iskola igazgatója így panaszkodik:

Bár a tanári kar gondosan őrködik a tanuló ifjúság erkölcsi magaviselete és magatartása fölött, és bár súlyosabb fegyelmezési eset ez évben csak egy fordult elő, még sem hallgathatom el, hogy nem minden tekintetben lehetünk megelégedve az ifjúság magaviseletével. A könnyelmű mulasztások, a leckékről való könnyelmű elmaradások ellen kivált a tanév első felében sokat kellett küzdenie a tanári kar, mely a maga részéről megtett minden tőle telhető, hogy a növendékek otthonmaradását ellenőrizze. De ezen teljesen segíteni csakis az iskolaorvosi intézménnyel lehetne, és ha a szülők és szállásadók komoly kötelességeket teljesítenek. Pedig sajnos, hogy konstatálnom kell, miszerint nevelés dolgában nem csak a szállásadók, mint a szülők helyettesei, de még a szülő sem végzi mindig a nevelés szent kötelességét azzal a figyelemmel és szorgossággal, mint kellene. Akár a tanulóknak egymás közötti érintkezését, akár egyéb iskolai magaviseletüket tekintve, nincs meg sokakban az az érzék, a mely az igazi művelt ifjú kelléke. Az iskola a nevelés feladatát csak kis mértékben gyakorolhatja, mert a tanárnak a tanulóval való érintkezése csak addig tart, míg együtt vannak az iskolában. Az iskolán kívül a szülők részben elfoglaltságuk miatt, a szállásadók legtöbbje pedig nem-törődőmségük miatt nem sokat gondolnak a neveléssel és simitással.

Az asszony kezdett hozzá vigasztaló szavakat intézni.

— Ne emésze magát, édes gazdám. Jóra fordul már minden, csak a flu gyógyuljon meg. . .

— Igen a flu! . . . Mondd csak Julis, volt-e orvos nála?

— Nem volt! Az orvosnak is, meg a patikának is pénz kell. Hogy azt a szert meg tudjam keríteni, amit az öreg Máté néni kommandált, hát az egyik párnát el kellett adni.

Kóti Balázs benyult a kabátja belső zsebébe és egy zacskót vett ki.

— Van nekem pénzem . . . Tizenöt év alatt kerestem. Megtanítottak asztalos mesterségre.

. . . Itt van a keresetem . . . Majdnem 50 forint. Elhoztam. Tudtam, hogy szükség lesz rá. Étlen-szomjan voltam, míg ide értem, de ehhez a pénzhez nem nyultam. Itt van . . . tedd el . . . telik ebből az orvosnak is, a patikának is . . .

Aztán, mintha valami nagy elhatározás ériődött volna meg benne, magára vette a szűrét, meg a botját. Indulni készült.

— Hova akar kelmed menni? — kérdi az asszony.

A polgári leányiskola igazgatójának komoly szavai ezek:

A tanítótestület tőle telhetőleg igyekszik eleget tenni s ha az eléje tűzött célt még sem érheti el mindentűlt, annak okát — fájdalom — gyakran a szülők közönyében kell keresnünk. A tanító hiába fáradoz, ha a szülő nem támogatja törekvésében; sőt határozottan kárára van a gyermek haladásának, ha az iskola ebbeli törekvését gáncsolja, ha a gyermek lanyhaságát elnézi, sőt takargatja; ha az iskola szigorubb eljárását zaklatásnak minősíti, s főleg ha ebbeli nézetét s elfogult bírálatát a gyermek előtt is meggondolatlanul nyilvánítja, kiszámíthatatlan hátrányára a gyermek előmenetelének, az iskola és tanító tekintélyének. Azért részemről, mivel a tanuló érdekében szükségesnek tartom, igen kérem, hogy a szülők s főleg az édes anyák, éber figyelemmel kísérjék leánykájuk házi foglalkozását, komolyan érdeklődjenek gyermekük szorgalma és tanulása iránt s hogy őket kötelességeik pontos teljesítésére buzdítsák; szóval: hogy az iskola törekvését szeretettel és jóakarattal támogassák, mert az iskola csak így teljesítheti nehéz feladatát, ha a szülők, — akik erre nézve biztobb eszközökkel rendelkeznek, gyermekeik nevelésében és oktatásában tetterny részt vesznek.

Az iparostanonc-iskola derék igazgatója a szegény tanoncok érdekében a társadalomhoz és iparosgazdákhöz egyszerre szól. Ezeket mondja:

Iskolai nevelési alapelvünk: a tanoncok önértéket nevelni. A gyermek lelke, gondolkodása nagyban környezetéhez idomul. A társadalomnak az az eljárása és felfogása, hogy a tanonc senki és semmi, nem helyes, s arra vezette a tanoncokat, hogy ők maguk is annak tekintsék magukat. Ebből kifolyólag sok oly dolgot engednek meg maguknak, mit az önérték felkeltése és nevelése mellett meg nem tennének. Az a tény, hogy a tanonc az iskolában fegyelmezett s megrovást érdemlő kihágást követ el, kis mérték ahhoz, hogy a tanoncok magaviseletük általában megelégedéssel szóljunk. Utjaitok, vagy a pácson figyeljétek meg őket; ott hajlamaikat, vágyaikat nem fékezik. Ha annyira viltük, hogy a tanonc cselekedetét ott is az erkölcs és tillem szerint intzi, eredményes a nevelésünk. Ez csak a nevelési tényezők összehangos működése folytán áll be. Azonban a nevelés időt igényel; az iparostanciskola pedig kevés idő felett rendelkezik. Szükséges tehát, hogy az iparosgazdák a tanonc nevelésnél közreműködjenek. Ne tekintsek a tanoncot csak eszköznek arra, hogy némely házi és üz-

— Megyek az orvosért. Nem tudok addig nyugodni, míg az el nem jön.

Megcsókolta a feleségét és indult kifelé. De a kapuból megint visszatért.

— Aldjon meg az Isten, Julis . . . aztán ápdol, viseld gondját annak a fiúnak.

Es átölelte, megcsókolta megint az asszonyt. Az nem tudta mire vélni a dolgot, csak biztatta.

— Aztán csak igyekezzék kelmed haza, hogy kipihenhesse magát.

Kóti Balázs ment egyenesen az orvoshoz. Onnán pedig — — — neki a nagyvilágnak.

Már rég kiért a faluból, de azért csak ment szüntelenül.

— Nem . . . nem mehetek többet vissza közeledek. Ti jók, becsületesek vagytok és csaa gyalázat volna rátok, ha közeledek maradnék. Mert szeretlek benneteket nagyon . . . és ezért megyek tőletek világra. . .

Hantke Emil.

leti dolgot elvégezzon, hanem oly munkatársnak, ki üzletének hírnevét és jövedelmét fokozni van hivatva. Kell tehát, hogy a tanonc üzleti szempontból is erkölcsi nevelésben részesüljön s ezért szükséges, hogy az iparosgazda is tanonccal állandó jóakarattal intésben és utbaigazításokban részesüljön. Ha iskolánk helyiségeinek változásánál a tanítási idő más beosztást nyerne, akkor a tanoncok vasárnap délután szabadságot élvezhetnének, mely időt azután nevelésükre lehetne fordítani. Ez egy ifjúsági könyvtár és tanonc-otthon felállítása keretében kell megoldanunk. De erre gondolni csak akkor lehet, ha majd az iparház felállításával kellő helyiség és idő felett rendelkezünk.

Ime; városunk szinte valamennyi iskolájának vezetősége szükségesnek tartotta, hogy szót, komoly szót emeljen az ifjúság érdekében a szülők, szállásadók és iparosgazdák mulasztásai, hibái ellen, melyek komolyan veszélyeztetik gyermekeink legszentebb érdekeit.

Ne találjanak siket fülekre e komoly szavak! Szivleljük meg azokat, eszméljünk kötelezettségeinkre, s jusson eszünkbe, hogy a hanyag és könnyelmű szülőlt rendszerint saját gyermekeiben bünteti az Isten.

ÚJDONSÁGOK.

— **Néppárti gyűlés.** A dunaszerdahelyi választókerület lelkes néppárti polgárai a néppárt széplőtlen lobogóját magasan lengetvén, Bakán 1904 augusztus 7-én, vasárnap délután 4 órakor néppárti népgyűlést tartanak a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó. Tartja dr. Kovács Pál orsz. képviselő. A néppárt működéséről. Tartja dr. Bransky Gyula, ügyvéd. A néppárti program főbb pontjáról. Tartja Herbszt József, szentmihályfai pebános. Elnöki zárszó.

— **A Sz. Ferenc-rend** kiskáptalanjának legutóbbi gyűlésén a székesfehérvári házfőnökséggel ismét Kudelka Gellértet, a rend érdemeiben gazdag tagját bízták meg.

— **Városi munkálatok.** A Sas-, Jókai- és a Papnövelde-utcaik csatornázási munkálatait Pénzes Imre, az egyetlen pályázó nyerte el 12.1% árendedményes ajánlattal. A városközi pótepitkezésekre Say Ferenc 5%, Pénzes Imre 9% ráfizetést kért, így e fölött a holt napi közgyűlés fog dönteni.

— **Iskolaszéki gyűlés.** Ma d. e. fél 11 órakor, a városház nagytermében az iskolaszék Alaghy Dezső elnöklete alatt ülést tartott. Az iskolaszéki tagok közül jelen voltak: Diebala György, dr. Fanta Adolf, dr. Farkasdy Dezső, Fittler Béla, dr. Kóvessy István, Pausch Ráfael, Sólyom Lajos, Szirbek József, Tóth István, Reé István és Vágner Antal. Legelőbb a tanfelügyelőség átirata került szóba, amely azzal vádolja az iskolaszéket, hogy a magánvizsgák tárgyában hozott határozatával hatáskörét átlépte: ez ellen az iskolaszék tiltakozik. — Az átirat második részében örömet fejezi a tanfelügyelő afőlött, hogy immár megtették az első lépést a gyermekek nemszerinti különválasztására. Sajnálkozik rajta, hogy leszavazták az érdemes indítványt, mert addig tökéletes eredményről szó sem lehet, amíg a kérdést meg nem oldják. Az iskolaszéki elnök nagyon helyesen azt indítványozta, hogy ennek megbeszélését hagyják akkorra, amikor a tagok nagyobb számmal lesznek együtt, s alaposabban meg tárgyalhatják a dolgot. Ezt egyhangulag elfogadták, amiből azt következtetjük, hogy fejtegetéseink nem voltak hatás nélküliek, és most már az iskolaszék tagjai is érzik a gyermekek nemszerinti különválasztásának szűk, ségességét. — Ezután a tankötelesek összeírására s,

Szlanyinka Ferenc

férfiszabó

Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca I. szám.

Ajánlom dúsán felszerelt raktáromat a legfinomabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom mindennemű úri, egyen- és papi-ruhák legújánysabb ár melletti, korrekt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

Kniesz Ferenc megválasztásának jóváhagyására vonatkozó végzéseit olvastam el az elnök. Majd a polgári leányiskola számára beszerzett természettudományi tárgyak elhelyezésére szolgáló szekrények szükségességét mondták ki, s éppen ezért a tanácsot ismételt megkeresik e tárgyban. Matskásy Rózsa bejelentte, hogy 6 hétre tanulmányi-utra megy, helyettese Námessy Etelka. — Medgyessy József, Teleky Sándor, Tálos József és Kiss Imre tanítók kórhelyük helytelen megállapítása miatt panaszkodnak. Úgykötnek az iskolaszék határozni nem tudott, mert az iratok a miniszteriumtól még nem érkeztek vissza. Nyéky főtanítónak az osztályok más beosztása tárgyában beadott indítványa fölött akként határozta, hogy a beírás történjen a régi módon, s azután döntenek az elhelyezésre vonatkozólag. Szab István olajutcai főtanítónak az iskolánál levő osztálytanítóit szobát évi 60 korona bérösszegért átengedik. Az olajutcai illemhely türethetetlen állapota miatt az intézkedés mielőbbi megtételét javasolják. A tanítók elhelyezésére vonatkozó tanító-testületi határozatot tudomásul vették. — Medgyessy József indítványára a tanító-testület által hozott ama határozatot, mely szerint a tanítók tölük telhetőleg minélent elkövetnek a magyar ipar pártolása érdekében, helyesnek találta az iskolaszék. — A tanítói fizetések rendezése tárgyában Alaghy Dező elnökiere alatt Diebilla György, dr. Fanta Adolf, dr. Kövessy István, a városi pénzügyi tanácsos és a főszámvevő tagokból álló bizottság fog tanácskoznia. A tanítói könyvtár beszerzése tárgyában Szirbek igazgató előterjesztése kapcsán az iskolaszék egy olyan téma fejtegetésébe fogott, ami — szerintünk — nem az ő hatáskörébe tartozik. Arról folyt a szó, hogy a phonomimikai módszer behozható-e az iskolákba, vagy sem. Nagyon helyesen jegyezte meg az egyik iskolaszéki tag, hogy az iskolákat érdeklő minden dolgról tudomással kell bírnia az iskolaszéknek; de — bocsánatot kérek! — hogy határozhat az iskolaszék afelőtt, amihéz — ezt minden fészáló el bevallotta — nem ért. Tessék ezt a tanító-testületre bízni. Kétségtelen, ott is akadnak ellenőrzői; de — helyesen fejezte ki Szirbek igazgató — ha ezt néztük volna a múltban is, akkor még mindig silabizálva tanulnának gyermekeink olvasni. Szóba került, hogy három tanítói állás lesz üres legközelebb. Megbizták az elnököt, hogy annak idején a pályázatot írja ki. Az iskolák költségvetését tudomásul vették, de ezzel kapcsolatban fel fogják hívni a tanács figyelmét arra, hogy az elemi iskola meszelése mizerábilis. A szükséges nyomtatványok tételénél megbizták az igazgatót, hogy a nyomtatványok szállítására hirdessen pályázatot. Ezzel az ülést véget is ért.

— **Lemondás.** Nessel Alajos, a báró Luzsenszky-féle móri uradalom intézője állásáról lemondott, helyét Toppler István szendrőládi intéző foglalta el.

— **Levél.** „Tekintetes Szerkesztő Úr! Nem tudom, miként adják kifejezést afelőtti megbóranakozásomnak, amit a napokban a városi fürdőben tapasztaltam. Több intelligens asszonnnyal fürdőztünk mit sem sejtve, mikor egyszerre azt vesszük észre, hogy a férfiak osztályából egyre vizsgálatnak bennünket. De ez még csak hagyján! Az egyik — aki különben ismert firma, — még megjegyzéseket is tett reánk. Azt mondják, ittas volt. Üriember még ilyen állapotban is az marad. Az pedig valóságos aljas cselekedet, hogy némely megvetendő alak a fürdő-kabinok háta mögé kerülve kilesi az öltözködéseinket. Ezt csak később tudtam meg; de így is végig bosszant. Kutyakorbácsot érdemel az ilyen fráter, és meg is kapja! Tisztelettel. Egy uriaszszony.”

Igazán nem képzeltük, hogy nálunk még ilyesmi is lehetséges! Az erkölcsi züllöttség oly nagy foka kell hozzá, hogy nem találunk méltó kifejezéseket reá. Igaza van Nagyszógos Asszony, kutyakorbács a legjobb orvosság!

— **A könyörületessé szívekhez intézett felhívásunkra** a legszebb választ az Öreghegyen nyaralók adták meg: a mulkior tartott gyermekhangverseny jövedelméből 100 koronát juttattak a tobak-utcai szegény családnak.

Áldja meg az Isten őket!

— **A hülyék gyógyítása.** A Székesfehérvár és Vidékének egyik jóbarátja szaladi tegnap szerkesztőségünkbe. Nem tudtam mire vélni a dolgot. Kezembe nyom egy újságot, s rámutat az alábbi cikkre:

Bécsből jeltent tudósítónk telefonon, hogy Jauregg-Wagner Gyula tanár, a bécsi egyetemen a pszichiatra tanára a Wiener Klinsche Wochenschrift ma megjelent számában feltűntetett keltő cikket közöl a kretenizmus gyógyításáról. Jauregg-Wagner tanár módszere e cikk szerint az, hogy pajzsmirigy-tablettákkal kezeli a hülyéket s az eddigi tapasztalatok arra vezettek, hogy e szer beszédését követi a betegnél a test növekedése, aztán lesoványkodás áll be, majd a felduzzadt arc szimpatikusabbá válik, a beteg étvágya javul s erre az észbeli tehersegek gyarapodnak; a hülyék, akik nehezen beszéltek, visszanyerik ezt a képességüket és észrevehetőleg jobb lesz a hallásuk.

Mikor kérdőleg tekintettem reá, így szólt:

— No, lássa Szerkesztő ur! Hiába beszéljük vármegyészerte, hogy Lurja hűdéses butaságban szenved, lesz még abból zsenialis ember is.

— Bocsásson meg, hogy Lurja butaságának gyógyíthatóságát kétségbe vonom; de én öt nem olyanok tanultam ismerni, aki egyszerűen csak hülye. Különbön kérdezzem meg néhány szakértőt. Ma délelőtt az emlitett uramber lehorasztott fölvel járkált az utcán.

— No kérem, mit mondtak a szakértők?

Csüggedten felelt:

— Igaza volt. Tizenkét orvost összejártam, mind azt felelte, hogy szegény Aladár gyógyíthatatlan. A hülyeség gyógyítható, de a hűdéses butaságra nincs orvosság. Egy reményem van, az, hogy ez — rámutatott egy orvos *céglablájára* — ellenkező véleményem lesz; de ennek meg én nem bízom az eszében.

— **Balatonföldvár** fürdője számára a belügy-miniszter a gyógyfürdői jellegét megadta.

— **Átirat a hadsergehez.** Kuti Fülöp rendőrkapitány egy átiratban arra kérte a katonai állomás paranasnokát, hogy akadályozza meg a katonáknak azt a durva viselkedését, amelyet a közfürdőnél elkövetnek. Az ugynevezett „Bregyó”-ban elszállásolt 69. ezredbeli tartalékosok ugyanis nem elégszenek meg azzal, hogy a fürdő előtt mindenfelét bele szórják a vízbe, de a nyílásokon folyton leselkednek. Mindenben helyeseljük Kuti Fülöp eljárását; de figyelembe ajánljuk, hogy némely *uricembernek* nevezett *paraszt* szintén rászólgált arra, hogy a rendőrség fölönfogja őket.

— **Jég.** Magyaralmásról írja tudósítónk: F. hó 26-án vegre megjött a régvárt eső, de nem sok örömről telik benne, mert kezdetben borsó, később mogyorónagyságu, sőt még nagyobb jégek is estek. Legtöbb kárt a szőlőben okoztak, ahol — mint szakértők állítják — 25–30% át vesztették a gazdák termésüknek.

— **A Polgári Dalkör** vasárnap tartandó mulatságra olvasóink figyelmét ismételtelen felhívjuk.

— **Befelt a létszám.** A kereskedelemügyi m. kir. miszterium folyó hó 18-án kelt 51000 számú rendelete szerint — minthogy a gyakorlatjelöltek létszámában üresedés nincs és ily állásokra pályázat hirdetve nem lesz, — gyakorlatjelöltek egyáltalában még pályázatot kívül sem vétetnek fel.

— **Nyéki legányek.** Kápolnásnyéken a minap a Freed-féle kocsma kitűnő borától annyira megvadultak Jäger Géza, Molnár István és Szilágyi Sándor, hogy alaposan összeverekedtek. Az áldozat Jäger lett, ki most az ágyat nyomja.

— **Jövendőmondók.** Némely elemek abban lelték gyönyörűségüket, hogy az ev. ref. közművelményel szemben folyton Babay Kálmánt emlegették mint jövendőbeli székesfehérvárilékkész. A tények alaposan rájuk cáfoltak, mert — illetékes és megbízható forrásból vett értesülésünk szerint — a kiszemelt: Miklós Géza falubattyáni lelész, akit egyenesen meghívnak, mert az erre szükséges $\frac{2}{3}$ -ad többség már bőven megvan.

— **Sárkeresztúr tüzveszedelemben.** Tudósítónk írja: f. hó 27-én déli fél 1 órakor rémes kiáltozás és harangkongás zavarta meg Sárkeresztúr lakóit. Kovács György Kis-utcai gazda háza végében levő egyik szalmakazal gyuladt ki eddig ismeretlen okból s a nyagy szárazság folytán a *dühögő száltharban* hibetetlen gyorsasággal terjedt tova, úgy, hogy pár perc alatt már négy kazal állott lángokban. A rémült arcokról leolvasható volt a kétségbe-esés, többen pedig jajveszkelve kezeiket tördelték s csak annyit tudtak mondani: „Végünk van!” S csakugyan az első pillanatban azt lehetett hinni, hogy itt már emberi erő nem segíthet, az egész község porrá fog égni. — *De segített a jószágos Isten.* A dühögő szél egy kis időre alább hagyott (csodálatos módon majdnem egészen megszünt), s ekkor Sárkeresztúr derek, józan, értelmes népe egyakarattal és ember feletti erővel fogott hozzá az olási munkához. 15–20-ával lepték el a tűzhöz legközelebb fekvő, náddal fedett házak és szalma-kazalok tetejét, leterítvén azokat vizes ponyvakkal. Ha pedig oda-oda is csapott a szél égő zaratánokat, azt rögtön elnyomták. Azon közben odaérkezett a község két tüzfecskendője, Bárány Andor Zichy-majori intéző, az uradalmi fecskendővel és tüzoltókkal, továbbá a székesfehérvári püspökség tulajdonát képező Imre-major fecskendője és tüzoltósága. Így aztán sikerült a tüzet egy órai megfeszített munka után lokalizálni.

— **A móri színészek.** Szombathelyi Aladár színigazgató annak idején együtt pályázott Micsey-vel. Mivel nekünk nem lehetett szerencsénk hozzá, Mór városát boldogította. A hálatalan közönség azonban olyan gyéren látogatta az előadásokat, hogy most még annyi pénze sincs az igazgatóknak, hogy társulatával elutazhassék. Ilyen az élet!

— **Az etyeki bíró rokona.** Az etyeki bíró egy L. M. aláírású levelet kapott a múlt héten, amelyben a levélró a bíró rokonának vallja magát, és mint jóakaró rokon (?) figyelmzetteti, hogy mondjon le, mert különben kutyá világ következik. Azzal gyanusítja ugyanis őt, hogy jegyzőkönyveket hamisított, pénzeket elsiszkasztott. Fenyvegeti, hogy — ha le nem mond — nyilvánosságra hozza *csalásait és rablását*. A csunya levél ismeretlen írója ellen a bíró megtette a feljelentést.

— **Féktelen jökedve** volt ma délen Miklós Imre gyümölcs-utcai gazdának. Es ebben a féktelen jökedvében azt a mulatságot eszelte ki, hogy kocsijának jobboldali kétkerekeivel az aszfalton járt végig. Mikor a rendőrök amiat a várcházára vitték, ellenük szegült. Amig mámorát kialussza, a hűvösön nyugszik!

— **Katona-szókevény.** Gszellman György gyürkőnyi illetőségű, 1893 évben beosztott pórtartalékos, minthogy a kiküldött *behívásra* sem a kitűzött napon, sem 8 napon belül nem jelentkezett, a székesfehérvári V. honvédkerületi parancsnokság szókevénynek nyilvánította.

— **Megverte az édesanyját.** A Barsi-család (Maroshegy) átka a Róza leányuk. Nem elég, hogy a könnyövért leányok közé állott, ujabban haza járogatott, s a gyümölcsöt mind leszedi. Mikor édesanyja emiat kikelt, össze-vissza verte. A szegény anyja kénytelen volt a rendőrséghez fordulni védelemért. A minden emberi érzésből kivetkőzött leányt a rendőrség most mindenütt keresteti.

Legelegánsabb cipők

készülnek Csúcs István kitűnő hírnevű cipész műhelyében. Pompás választékot tartok mindennemű lábbeliekből, melyeknek kitűnő minőségeért felelősséget vállalok. Leghíresebb angol cipőkrémek és cipőfénymázak. **Raktár Székesfehérvár, Nádor-utca (Eisenbart óras mellett.)** 52—16

— **A kisérő.** Egyik utszéli korcsmában Szabó Péter felsődobos-pusztai lakos találkozott a móri illetőségű Schnaubl Antallal. Szabó egy kicsikét bezöttyentett; így elfogadta Schnaubl ajánlatát, aki *karját nyújtotta neki.* Ennek az udvarias hazakísérésnek azonban 60 korona lett az ára, mert Schnaubl ur, az ismert csavargó, ellopta az ittas Szabó Péter tárcáját. Most aztán hiába sajnálja Szabó az önkéntelen honoráriumot, mert, ha kézre kerítik is a csendőrök a *kedves kisérőt,* a pénzt aligha fogja látni.

— **Vigyázatlan kocsi.** Kósa János, Pollák Ármín kocsisa Igmándy Ferenc színházi felügyelőnek a színház előtt járszadózó 5 éves fiacskáját hajtás közben elütötte; szerencsére, a kis fiúnak sérülése jelentéktelen.

— **Tűzek.** F. hó 23-án d. u. 3 órakor Kápolnásnyéken Szilágyi Jánosné istállójának padlásán tűz ütött ki, s ettől az istállóval összepitett lakóháza is lángba borult. Habár az ol-táshoz azonnal hozzáfogtak, egyik épületet sem menthették meg. A kár 920 koronára rug. — 24-én d. u. 1 órakor Jánóczy András k.-sz.-péteri lakos szalmakazalja gyuladt ki. Megmenteni nem tudták, de szerencsére nagyobb kárt a tűz nem okozott. — 26-án pedig Alcsuthon volt nagyobb tűz. Mészöly Győző ref. lelkész csépelte a gabonáját. Délben a munkások ebédelni mentek; de távozásuk után alig tíz perc múlva az összes gabona lángokban állott. Mielőtt megakadályozhatták volna, a léngok átcsaptak a felszérre is, ahova a már kicsépelte gabonát behordták. A tűzoltók hamarosan megérkeztek; de csak a tűz tovább terjedését akadályozhatták meg; ez is csak azért sikerült, mert nem volt szél. — A károsult lelkész iránt az egész faluban nagy a részvét, hisz biztosítva semmije sem volt.

Iskolai értesítők.

Felau Kereskedelmi és Kereskedőtanonc iskola.

Az értesítő élén programtervezés helyett *Schlamadinger* Jenő dr. rövid felolvasása áll Deák Ferenc emlékeztetőről; utána az igazgatói jelentés következik, melynek egy érdekes pontja a fenntartó testületnek az a döntő határozata, hogy az iskola új épülete a régi épület helyére jön, ahol az előadások az 1905-06. tanévben már meg is kezdődnek. A jelentés panaszosan említi, hogy az intézet az ifjúság magaviselével nem minden tekintetben lehet megelégedve; sok volt közöttük a bárdolatlan, hanyag és könnyelmű lélek, akikből szinte teljesen hiányzott az az érzés, amely az igazi művelt ifjú kelléke. Hol keresi a jelentés ennek az elszornított jelenségnek a főokát: arról lapunk más helyén van szó. A tanári kar egyébként gondosan örködött, hogy az ifjak vallásbeli kötelességeiket pontosan teljesítsék. Ennek a gondoságnak igen szép és minden tekintetben dicsérendő jele, hogy nemcsak nem akadályozta, de minden erejével támogatta az intézet katolikus fiai Mária-Kongregációjának megalakítását, mely a lelkes hittanár: *Csücs István* vezetése mellett már alakulásának első évében is szép eredménnyel működött. Erről külön jelentésben számol be az értesítő. — Tandíjmentességben 36, ösztöndíjban és jutalomban 16 tanuló részesült.

A tanári kar *Faludy* Miksa dr. igazgatóval élén 8 tagból áll. Legidősebb köztük az igazgató, aki már 33 év óta tanít az intézetnél. A tanári karból társadalmilag működött az igazgató, *Kunoss Gyula*, *Pék János* és *Schmidt* Rajmund.

A segítő-egyesület könyvekkel, ruhával, fűzetekkel és gyógyító szerekkel 81 tanuló segített. Vagyona 3529 kor. 20 fill. — Az önképzőkör az igazgató vezetésével az idén is derekasan működött. — A gyorsíró kört *Kunoss Gyula* vezette. Tagjai felolvastak, szavaltak, szabad előadásokat s gyorsíró versenyeket tartottak. Az évszázó versenyíráson 4 tanuló 30 koronát nyert aranyban. — Az ifjúsági és tanári könyvtár szépen gyarapodott. Az előbbi 1408, az utóbbi 1684 kötetet tartalmaz.

A vizsgálatot tett 112 tanuló közül róm. kath. 51, zsidó 47, ev. ref. 9, ág. ev. 4, gör. kel. 5. Valamennyi magyar volt. Bukott 30. — Erettségvizsgálatra 35 tanuló jelentkezett. Jelese érett lett 3, jól 5, elégségesen 13; megbukott 14.

A kereskedő tanonciskolában 6 tanár tanított.

A tanulók száma 59, akik közül 9 nem kapott osztályzatot. Statisztikai adatokat nem találunk.

Közégsi polgári leányiskola.

Az értesítő elején *Göbel* János Györgynek, a volt igazgatónak arcképe látható, nyomban utána következik *Matskássy Rózsa* igazgatónak az elhunyt nagy férfitól szóló szép megemlékezése.

Az iskolai év történetében kiemelkedőbb eseményt nem találunk. S tanítás és nevelés a szokott rendes mederben folyt. A tanári kar, mely *Matskássy Rózsa* igazgatóval az élén 5 tagból áll, minden lehető megtett a gondjaira bízott leánykák érdekében. Kiváló gondot fordított a vallásos érzés ápolására és fejlesztésére. Ha célját mégsem érthette el úgy, ahogy akarta volna: ennek okát másutt kell keresnünk, amiről különben szintén más helyen van szó. Az iskola több tanulmányi kirándulást rendezett. Ünnepelei a szép, de tulhosszu műsorokkal a hazafias érzés emelésére szolgáltak. Csodáljuk azonban, hogy az iskolának hasonló intézetek mintájára nincs önképzőköre.

A végzett kézimunkák értéke 1000 korona. — Az iskolai takarékpénztárt 65 növendék látogatta; a betétek összege 828 K. 36 f. — s tanítói könyvtár 17, az ifjúsági 16 munkával gyarapodott; az előbbiben 670, az utóbbiban 842 kötet van. — Szép szaporodást mutatnak a szertárak is. — Jutalom címén 7 tanuló 97 K. 17 fillért kapott.

A vizsgálatot tett 143 növendék közül zsidó volt 64, kath. 59, ev. ref. 11, ág. ev. 6, gör. kel. 3. Helybeli volt 79, vidéki 64. Bukott 16, de mindegyik javító vizsgálatra mehet.

A tanári kar legidősebb tagja *Alföldi* Lipót, aki 40 év óta tanít.

Méhek a szőlőkben.

Rendkívül érdekes vita folyik most néhány szaklap hasábjain a szőlőtulajdonosok és méhészek között. A szőlőgazdák legnagyobb része ugyanis azt állítja, hogy a méhek sok kárt okoznak nekik, amennyiben kiszívják az érett szőlő-bogyók nedvét. A méhészek ezzel szemben azzal érvelnek, hogy a méhek maguk a bogyókat felcspini képtelenek, s csak azokat a fürtöket lepik el, amelyeket a *darazsak* ugyanis értékelténné tettek, mert a bogyók tartalma, amint a darazsak azokat felcspedik elpárolog és kicsöpög. Legelfogulatlanabbul természetesen azok nyilatkoznak, akik nemcsak méheiket szeretik, de szőlőjükre is nagy gondot fordítanak.

A vita eredménye minden valószínűség szerint az lesz, hogy a méheket a méheket kitiltják a szőlőkől, mert maga *Zablonowsky József* (a rovaranti állomás főnöke) is odanyilatkozik, hogy a méhek is képesek felcspini a szőlőbogyókat, már pedig ezzel a méhészek elveszítettnek tekintetik a csatát. Sőt a méhészek helyzetét maga az a heismerés is, hogy a felcspint szőlő-szemeket csakugyan látogatják a méhek, nagyon nehézé teszi, hiszen — különösen ott, ahol aszút is készítenek — számtalan szőlőszem magától fölreped; tehát, ahol a darazsakat kiirtották, a méhek még mindig okozhatnak kárt. Pedig a szőlő-szemeket nemcsak a nemes rohadás repeszti fel; felpattannak azok sokszor már augusztus végén is, ha t. i. abban az időben nagyobb eső esik.

Valyamikor a szőlőkben méheket tartani Magyarországon volt szabad; csak a legújabb időben engedte meg a földm. miniszter. A vita eredményét ez az intézkedés kesleteti, meg az körülmény, hogy hazánkban aránylag kevesen foglalkoznak méhészettel.

Franciaországban már régen tisztázták a kérdést: ugy a szőlőkben mint a szőlők közelében szigorúan megtiltották a méhesek felállítását. Ott azonban kimondották azt is, hogy csak nagyobb kertekben szabad méhészkedni, ahol azonban a gazda köteles annyi virágot nevelni, hogy a méhek kellő táplálékot találjanak magában a kertben. A jól kezelt méhesekből) hacsak nem a szőlők között vannak) ezek a szorgalmas állatkák inkább szállanak a virágokra mint a szőlő-szemekre. Csupán a kényeszerűségi viszi óket a *rablásra*. — Ott ahol szőlőérés idején nincs virágzásban semmiféle növény, ha mindjárt 5—10

kimyrire állítják isefel a méheseket a szőlőkől, meg fogják azokat keresni ezek a kis hártya-szárnyu madárkák, mert jó időben télenkedni csak azt a családót látjuk, amelyeknek nincs mért dolgoznia: pl. elpusztult az anyja, stb.

Ennek a vitának tehát egy nagyobb hasznát, a méhészet fogja venni, mert a méhészeket rákényszerítik a körülmények arra, hogy ők maguk gondoskodjanak mézelő növények tenyésztéséről, s ne bízzák azt a Gondviselésre.

Hogy mit jelentene a méhészek ezen öntudatos cselekvése, azt csak azok tudják megítélni, akik már végig próbáltak egy pár *virágatlan* esztendő.

Természetes, hogy itt is az egyöntetű eljárás vezethet csak eredményre. Es ebből a szempontból nagyon szerencsésnek tartjuk a franciák ama rendjét, hogy mindenkit köteleznek méheinek eltartására. Végre a szakavatott méhészek azért jól tudja, hogy a méhek csaknem szívesebben röpülnek 100—200 méternyre táplálékért, mint hogy a közvetlen közelből gyűjtsenek; de éppen ebben rejlik a francia törvényhozók előrelátása.

Aztán meg az sem bizonyos, hogy az ilyfajta intézkedés a méhek természetét nem alakítja-e át? Az állatok megszokásából végeznek mindent, mert még az ösztön is, amely tudvalevőleg a legmagasabb fokú öntudatlanságot involválja, nem egyéb: mint *öröklött megszokás*. Tehát ha a *méhészek* a vitákban vesztesek maradnak is, a *méhészet* mindenesetre nyerni fog, (-s-k.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Droledár. Bár a tanítói oklevelet megszereztem, hülyék oktatásával még sem foglalkozom. Különben olyan emberekkel, akiket megvetek, nem szoktam szóba állani. Ha volna bennem egy kis zsidó-szellem, s a maga förmedvényeit falragaszon adnám tudtára a nagyközönségnek: kitűnő reklám-eszköz volna a kezemben. — Így azonban minden *dohós* kirohanása kárbavész. — Ha nem sejtjenem, hogy alhoz a fajhoz tartozik, amely a szemtelenségben a legkitartóbb, azt ajánlanám, hogy tegye le a lantot, vagy legalább álljon ki a gyöpre.

Tudósítóinkat arra kérjük, hogy a papirosnak csak az egyik oldalára írjanak.

G. L. Hogyan jutott önnek eszébe most a *bikanyúl*? Igaz-e, hogy nem a szarvasmarhák megszáradt nyála az? De még mennyire. Csak a nép hiszi annak, mert hasonlít hozzá és legtöbbet a réteken lát. Nem egyéb, mint egy-egy *léghajós pököcska*. Nézze csak meg, olyan szépen meghúzódik a kis légutaz az önkészített hálója egyik zugjában.

Egy háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktaromból világhírű és kiválóságú általánosan kedvelt

mexikói ezüst áruimat

	és pedig:
6 darab mexikói ezüst asztali kését,	
6 " " " evő-villát,	
6 " " " evő-kanalat,	
12 " " " kávé-kanalat,	
6 " " " kiváló dessert-kését,	
6 " " " dessert-villát,	
1 " " " mex. ezüst levesmerítőkanalat,	
2 " " " tejmerítőkanalat,	
1 " " " eleg. szalonnaszti gyertyatartót	
46 db	összesen csak frt. 6.50

Minden megrendelő zenki-vül **jutalomként** egy szavatosság mellett pontosan működő 13 és fél kilo hordképességű háztartási mérleg^{et} kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (bellül is), melynek tartósságúért és kiváló minőségéért 25 év jótállást vállalok. Szétküldés utánvétel történik az európai raktárból:

2798 20-1
Scheffer D. Sándor Budapest,
VII., Bezerédi-utca 3. sz.